

Een goede taakverdeling

BUFFER
2

#aansluitenbijouders

BUFFER 2

Een goede taakverdeling

De tweede buffer van ouderschap gaat over een goede taakverdeling. Om deze buffer verder te illustreren bespreekt Marjet Winsemius de taakverdeling tussen werk, gezin en zorg. Daarna volgt een artikel en een podcast van Wim Goossens waarin hij pleit voor het samenvoegen van ouderlijke en professionele kennis.

Buffer goede taakverdeling

Een goede taakverdeling in huis, maar zeker ook met instellingen en voorzieningen buitenshuis (denk aan de kinderopvang) maakt dat ouders er niet alleen voor staan. Daarnaast is een sociaal netwerk essentieel; voor ondersteuning, om te sparren, maar ook om gewoon af en toe even tijd voor jezelf te organiseren.

Artikel Marjet Winsemius

Ouderschap op de kaart

De dag dat wij hoorden dat het een tweeling was stond de tijd even stil. Wisten wij veel hoe we een kind moesten opvoeden, laat staan twee. Dus toen het moment aanbrak dat de verloskundige als laatste zorgverlener ons huis verliet, stonden de tranen me nader dan het lachen. Zij was zo goed om dit te zien en vroeg wat er was. Ik had per slot van rekening twee gezonde kinderen op de wereld gezet na een voldragen zwangerschap. Schoorvoetend bekende ik mijn onzekerheid; Hoe ga ik dit doen? Hoe word ik nou een goede moeder met twee van die hummels? Haar reactie was goud waard: 'Baby's hebben 4 dingen nodig: slapen, eten, een schone luier en liefde. Als je dat allemaal gedaan hebt, dan ga je rustig even ergens een boek lezen.'

Het zijn dit soort adviezen waar je wat aan hebt als ouder. Ik noem ze de gouden regels van het ouderschap. Maar belangrijker nog was het feit dat mijn verloskundige oog had voor mij als ouder. Zodra een vrouw zwanger is, gaat het over haar. Haar gezondheid.

Over Marjet Winsemius

Marjet Winsemius is directeur van de Stichting Voor Werkende Ouders en mede initiatiefnemer van de BV Familie. Marjet maakt zich met de Stichting Voor Werkende Ouders hard voor de juiste voorwaarden om werk, gezin en zorg te kunnen combineren. Ouders en oudercommissies kunnen zich aansluiten. Naast haar werk als directeur is ze als zzp'er werkzaam in de vakgebieden coaching, communicatie en projectleiding.

Vaak wordt de man hierin al overgeslagen. Maar zodra het kind er is, gaat het alleen nog maar om het kind en worden beide ouders niet of nauwelijks gezien. Terwijl hun gemoedstoestand van groot belang is voor de gezondheid en welvaren van het kind. Dit zie je op andere plekken ook terug. Iedereen speelt namelijk een rol in het op de kaart zetten van ouderschap.

Zo ontbreekt het ook aan de werkgeverstafel. Waarom voeren werkgevers geen gesprek met hun werknemer over hoe ze het willen doen als het kind geboren is? Over wat de ouder verwacht en hoe de werkgever kan ondersteunen in deze eerste fase? Mooier nog zou zijn dat beide werkgevers met beide ouders aan tafel gaan zitten. Nog mooier als dit een onderdeel wordt van het jaarlijkse functioneringsgesprek. Hoe gaat het thuis?

“Het vinden van een juiste balans tussen de verschillende rollen die een ouder op zich neemt is uitdagend. Probeer ouders hierin te ondersteunen.”

Ouders zelf kunnen ook wat doen. Wij zien maar al te vaak dat ouders dit gesprek helemaal niet voeren. Wie gaat er naar het consultatiebureau? Mag de laptop 's avonds ook open? Wie maakt de doktersafspraken? Wie is er wanneer thuis? Ouders zouden een ouderschapsplan moeten opstellen en dit regelmatig aan die keukentafel met elkaar moeten bespreken.

Ook de overheid speelt een rol in het ouderschap en de combinatie werk, gezin en zorg. Wij hebben de afgelopen jaren gepleit voor langer geboorteverlof voor partners na de bevalling en met succes. Vanaf 1 juli krijgen partners totaal 6 weken gedeeltelijk betaald verlof. Het is een stap in de goede richting om de rolverdeling tussen ouders gelijk te trekken. Maar we zijn er nog niet. Ouderschap zeker in combinatie met werken vraagt ons aller aandacht.

De afgelopen maanden waren voor werkende ouders helemaal een uitdaging. Ouders waren ouder, leerkracht, werknemer of geveer, entertainer, partner en cipier in 1 en dat allemaal op zo'n 120 vierkante meter. Het heeft op veel plekken duidelijk gemaakt dat er dingen anders moeten. Het roept ook grotere vraag op. Wat betekent ouderschap? Hoe combineren ouders werk, gezin en zorg? Hoe kunnen wij ouders ondersteunen in het belang van het kind? Door ouderschap en de combinatie werk, zorg en gezin op de kaart te zetten hopen wij dat het voor onze kinderen later geen 'ding' meer is. Willen jullie ons daarmee helpen?

Bekijk ook eens

- Vanaf 1 juli hebben partners recht op 5 weken aanvullend geboorteverlof. Zij krijgen dan 70% van hun salaris uitbetaald. Speciaal voor ouders maakten BV Familie **een korte film** over het aanvullend geboorteverlof. Vaders vertellen over hoe zij het ouderschap ervaren.
- BV Familie heeft een speciaal op maat gemaakte nieuwsbrief, **Wat Ouders Willen Weten (WOWW)**. Ouders schrijven zich in voor de nieuwsbrief met de (verwachte) geboortedatum van hun kind en krijgen dan op specifieke momenten informatie die op dat moment van belang is. Denk hierbij bijvoorbeeld aan geldzaken, verzekeringen, gezondheid, kinderopvang, vaccinaties etc. Ook vind je veel checklists op de site, speciaal gemaakt voor ouders.
- Speciaal voor ouders die een baby verwachten heeft BV Familie een Ebook gemaakt, **Hoera Zwanger!** Hierin vinden ouders allerlei praktische informatie.
- Op de site **Eerste Hulp bij Gezin** kunnen ouders terecht voor handige tools van de werkgorg-berekenaar tot verlofplanner.
- Volg **'Voor Werkende Ouders'** en **'BV Familie'** op Facebook voor het laatste nieuws en ontwikkelingen rondom ouderschap, werk, gezin en zorg.
- Ruim 1 op de 3 vaders en moeders vindt de druk binnen het gezin te hoog. Hoe gaat het anno 2018 écht met de BV familie? In deze indringende documentaire **'Ticket to the tropics'** van Renate Tromp vertellen grootouders, ouders én kinderen hoe het écht met ze gaat.

Artikel Wim Goossens

‘Ouders willen gezien worden als ouders’

De afgelopen 25 jaar ontmoette Wim Goossens ruim 250 professionals. Niet alleen als vader van zijn verstandelijk beperkte zoon, maar Wim geeft ook les in ouderschap en ouderschapsbegeleiding. Het begrip ouderparticipatie in de zorg loopt dan ook als een rode draad door zijn zakelijke en door zijn privéleven. Hij schreef artikelen en vertelt erover, met emotie, want: ‘Ik ben vader met heel mijn hebben en houden.’

Wim Goossens pakt zijn telefoon en scrollt door de foto's. 'Kijk, midden op de dag krijg ik ineens deze foto opgestuurd door de groepsleider van Michel.' Op de foto ligt de zoon van Wim languit in het zwembad. 'Die foto doet me wat, daar word ik blij van. Die groepsleider snapt dat. Voor hem is het een kleine moeite om de foto te sturen, voor mij heeft die foto grote betekenis. Omdat die laat zien dat Michel het naar zijn zin heeft en omdat het gebaar laat zien dat de groepsleider weet waar ik behoefte aan heb. Dat is de wederzijdsheid die er moet zijn in de samenwerking tussen ouder en professional. Daarom is 'ouderparticipatie'

Over Wim Goossens

Wim Goossens is als expertdocent ouderbegeleiding werkzaam bij de Zuyd Hogeschool en heeft voor het NCJ eerder kennisclips gemaakt over de oudergerichte organisatie en over het verbeteren van de oudergerichtheid van organisaties. Daarnaast verzorgt hij als freelancer colleges, workshops en trainingen op het gebied van groepsdynamica, groepswerk en communicatievraagstukken.

zo'n complex begrip. Want wie werkt met wie samen? Het begrip wordt te vaak uitgelegd als: hoe kunnen ouders participeren in wat de professionals hebben bedacht? Terwijl het net zo goed moet zijn: hoe participeren professionals samen met ouders? Het draait allemaal om wederkerigheid, waarbij de professional meer moeite moet doen om zich in de context van de ouder te verplaatsen.'

Wat willen ouders écht?

Wim Goossens weet waarover hij praat. Zijn zoon Michel heeft autisme en is ernstig verstandelijk beperkt. De afgelopen 25 jaar hebben Wim en zijn vrouw te maken gehad met ruim 250 professionals. Bovendien leidt hij in zijn functie als expertdocent studenten op in de vakken ouderschap en ouderbegeleiding. Wim: 'Als we praten over ouderparticipatie in de zorg, is het op de eerste plaats goed om te weten dat hierover wetgeving bestaat. Het is dus geen hoffelijkheid van een instelling dat er een cliëntenraad bestaat, nee, dat móét. Een organisatie moet aan bepaalde voorwaarden voldoen op het gebied van ouderparticipatie.'

Zo zijn medewerkers verplicht aan de slag te gaan met de ouders, zij moeten nadenken over de procedures die er zijn om tot samenwerking te komen. Bovendien moet de organisatie een inhoudelijke visie hebben over ouderparticipatie. Toch zijn er ook dan nog risico's. Een instelling kan de gedachte hebben: we hebben toch een cliëntenraad, we doen toch wat de wet voorschrijft? En daarin hebben ze gelijk, maar ze gaan daarmee totaal voorbij aan de affectieve aspecten van ouderparticipatie. Wat willen ouders nou écht voor hun kind? En hoe willen zij als ouder worden gezien en erkend? Professionals spreken ook vaak over 'verwantenparticipatie'. Fout! Dat begrip creëert afstand. Ik ben geen verwant van Michel, ik ben zijn vader, mijn vrouw is de moeder en mijn dochters zijn z'n zussen.'

Frikandellen bakken

Wat ouders echt willen, heeft alles te maken met het erkennen van de affectieve relatie. Wim: 'Ouders willen vanuit hun ervaringskennis en verantwoordelijkheid betrokken zijn bij hun kind. Wie vanuit het ouderperspectief kijkt, zal altijd de onlosmakelijke verbondenheid, betrokkenheid en eindverantwoordelijkheid van de ouder erkennen. Ten tweede willen ouders controle, dus vanuit ouderdeskundigheid invloed kunnen uitoefenen. Verder is affectie een belangrijk begrip voor ouders. Zij willen niet alleen worden gezien als opvoeder, maar ook als vader en moeder. Tot slot willen ouders graag erkenning van de schaduwkanten van hun ouderschap. Ze willen dat ook de pijn, het verdriet en de onmacht worden gezien. Dit zijn de gezamenlijke behoeftes.'

Maar ouders verschillen van elkaar en iedere ouder wil op zijn eigen manier participeren en heeft dus individuele behoeftes. De ene moeder gaat graag in overleg met de directie, terwijl de andere liever een middag frikandellen komt bakken. De ene vader wandelt graag met zijn kind, terwijl de andere vader meedenkt over de nieuwe inrichting van de gemeenschappelijke huiskamer. Een organisatie moet zich hiervan bewust zijn, die moet hierover in gesprek gaan met ouders.'

Oudergericht denken betekent denken in verschillen tussen ouders. Ik pleit in dit verband dus ook voor een herwaardering van ogenschijnlijk laag gewaardeerde activiteiten. Zo was er een moeder die op een bepaald moment geen contact kon krijgen met haar kind, dat in een instelling woonde. Het was alleen mogelijk haar kind van grote afstand te bekijken. Dit zorgde voor veel verdriet. Op een middag vroeg de groepsleidster haar of ze de menukaart voor haar kind mee wilde invullen. Een op het eerste gezicht onbelangrijke activiteit die de moeder diep raakte. Het meedenken over wat haar kind zou eten, was op dat moment dé manier om toch contact met hem te maken.'

Chaos en verdriet

Volgens Wim kan een dialogische samenwerking bijdragen aan een succesvolle ouderparticipatie in de zorg. Voordat hij uitlegt wat die samenwerking inhoudt, vertelt Wim over het moment waarop hij bedacht dat er iets moest veranderen: 'We zaten midden in een ernstige crisis met Michel. Er was chaos, verdriet en onmacht. We waren ten einde raad en we wisten niet wie van de professionals die bij de crisis waren betrokken de eindverantwoording had. Dat is voor een ouder angst-aanjagend. Tot de orthopedagoog zei: 'Ik neem vanaf nu de eindverantwoordelijkheid.' ik voel nóg emotie als ik terugdenk aan dat moment. Ze zei ook: 'Jij had moeten weten wie de verantwoordelijkheid had. Het is fout dat dat niet zo was. Het behoort tot mijn beroepsopdracht om dat duidelijk te maken.'

“Erken de deskundigheid van ouders. Voor een goede samenwerking én taakverdeling is een wederkerigheid tussen ouders en professionals van belang.”

Het tweede moment was toen de orthopedagoog mij niet behandelde als een cliënt, maar als de vader van Michel. Toen ze vroeg: 'Zullen we samenwerken? Zullen we kijken hoe jullie als ouder kunnen bijdragen aan de behandeling van Michel?' We kregen erkenning als vader en als moeder, we voelden ons geen cliënt meer. Vervolgens ging ik in gesprek met ouders, collega's en professionals en luisterde naar hun ervaringen. Uit die gesprekken bleek dat iedereen de dialoog wil aangaan, ook de professionals. Iedereen besepte ook dat de houding 'jij bent cliënt en ik ben de professional' géén gesprek op gang bracht. Uit die gesprekken kwam ook naar voren dat de professionals bang waren niet meer als deskundige te worden gezien: 'Mag ik dan geen professionele adviezen meer geven?' Jawel! Ze móéten die adviezen geven, maar wel vanuit gelijkwaardigheid en door middel van een dialoog. En rekening houdend met het hartverhaal van de ouder.'

Benieuwd naar het kind

Bovendien vindt Wim dat de professionals moeten beseffen dat hun wetenschappelijke kennis gelijkstaat aan de ervaringskennis van de ouders. Wim: 'Een ouder heeft een schat aan informatie over zijn kind op allerlei gebied. De groepsleider moet hier benieuwd naar zijn, want deze informatie is cruciaal voor de behandeling van en het omgaan met het kind. Hij moet aan de ouders vragen wat hún beelden zijn van de ontwikkelingsproblemen van hun kind.'

Eerst de beelden van de ouders, daarna de wetenschappelijke benadering. De dialogische samenwerking heeft alles te maken met het luisteren naar het ouderschap. Wat zijn de omstandigheden, wat zijn de kwetsbaarheden? Als je als professional een moeder treft met borderline, moet je niet zeggen: dit is een borderliner. Het is beter om te zeggen: dit is een moeder die borderline heeft als omstandigheid van haar ouderschap. Dat heeft dus invloed op hoe ze als ouder is én het heeft invloed op de kwetsbaarheid van haar ouderschap. Of: deze vader is gescheiden, dus die scheiding heeft invloed op zijn vaderschap.'

Twaalf brillen

'De professional moet ook schuld ontlastend te werk gaan in het gesprek. Praten over de opvoeding van hun kind is voor veel ouders bedreigend. Logisch, mensen kijken mee en hebben er een oordeel over. Die informatie knalt als een boemerang terug op het ouderschap. Hulpverleners moeten dus nooit het ouderschap de schuld geven van moeilijkheden. Ouders trekken dan meteen hun overlevingsjassen aan. Bedenk in plaats daarvan een creatieve manier om te praten over een kind. Zo ken ik een professional die tijdens de bespreking van het zorgplan altijd een doos met twaalf brillen meenam. Voor iedere gesprekspartner één. Vervolgens stelde hij aan iedereen de vraag: als jij kijkt met de bril van de ouder/groepsleider/directie/orthopedagoog/fysiotherapeut, wat voor beelden heb je dan bij het kind? Op die manier kwam er een dialoog op gang, want iedereen had zijn eigen beeld.'

De vragen die werden gesteld tijdens het intake-gesprek van Michel, gingen voor negentig procent over hem. Terwijl er ook aan ons, de ouders, vragen moesten worden gesteld: wat doet dit allemaal met u? Wat betekent het voor u als uw kind hier komt wonen? Voer het gesprek ook vanuit het perspectief van de ouder. De professional moet het kind even uit zijn hoofd zetten en zich afvragen wat de ouder nodig heeft.'

Koffie met vlaai

Ook een juiste bejegening van ouders kan onderdeel zijn van de dialogische benadering. Wim: 'Het bespreken van een zorgplan kan een taaie, theoretische aangelegenheid zijn. Denk dus aan alternatieven. Neem de ouders voor de bespreking van het plan mee naar de zorgboerderij waar het kind verblijft en spreek daar, ter plekke, over de voortgang vanuit het zien, voelen en meemaken komt er een heel ander gesprek op gang. Of ga eens koffie drinken met de ouders, met een stuk vlaai erbij. Creëer een sfeer waarin er niet alleen over problemen wordt gepraat, maar ook over de positieve kanten van het leven van hun kind. Of neem dit verhaal: een moeder had geen vertrouwen in de groepsleidster van haar kind. Dat veranderde op slag toen de leidster alle moeite had gedaan om het haar van de jongen met een tube gel om te toveren in een stoer punkkapsel: tada! Kijk eens hoe prachtig deze heer eruitziet. Er was weer vertrouwen. Hier kon geen zorgplanbespreking tegenop. Wat hier gebeurde, was veel wezenlijker.'

De meeste verbazing van Wim ging de afgelopen jaren uit naar professionals die zelf vader of moeder waren en die toch zo veroordelend konden zijn. Hij dacht vaak: je weet zoveel over het ouderschap, hoe kan het dan dat er zo'n kloof bestaat tussen ons? In zijn colleges over ouderschap probeert hij opleiders en studenten daarom in contact te brengen met hun eigen beelden over ouderschap. Wim zelf voelde zich de afgelopen 25 jaar het meeste thuis bij professionals die werkten vanuit selectieve authenticiteit. Wim: 'Dus niet vanuit de functionele, maar vanuit de professionele nabijheid. Dat waren de professionals die konden zeggen: hier word ik zelf ook geraakt. En ik houd van professionals die buiten de gebaande paden en buiten de wettelijke regels durven te opereren ten behoeve van mijn zoon. Anders gezegd: professionals die een authentieke dialoog kunnen aangaan met ouders. Zo'n dialoog vormt de kern van de samenwerking tussen ouders en professionals.'

Bronvermelding

Interview: Nicolette Kuijlaars, Tijdschrift balans. Jaargang 31, nr. 6 December 2018
Uitgeverij Rijpica.

Podcast Wim Goossens

In deze podcast neemt Wim Goossens ons mee in het samenvoegen van ouderlijke en professionele kennis. Hij vertelt hoe ouders en hulpverleners ieder vanuit hun eigen expertise gelijkwaardig kunnen samenwerken. Hierbij helpt het als de hulpverlener én de ouder naar hun eigen oordeel en houding kijken.

Beluister de podcast

